

Onderwerp: Regionale Energie Strategie regio Arnhem-Nijmegen

Ons kenmerk: 21RV000015

Nummer:

Elst, 16 maart 2021

AAN DE RAAD

1. VOORSTEL

Vaststellen van de *'Regionale Energie Strategie 1.0 regio Arnhem-Nijmegen'* (maart 2021, kenmerk 21int01117).

2. INLEIDING

De Regionale Energie Strategie (RES) is een strategische verkenning. In de RES staat hoe invulling gegeven kan worden aan de opgave uit het Klimaatakkoord met betrekking tot zon en wind én het bovengemeentelijk aanbod warmte in relatie tot vraag naar warmte. De verkenning richt zich op 2030 met een doorkijkje naar 2050. De afspraken in het Klimaatakkoord vormen daarvoor de basis.

In de kern bestaat de RES uit drie onderdelen. Allereerst een Regionale Warmte Structuur die beschrijft hoe grotere bovenlokale warmtebronnen gebruikt kunnen worden voor verwarming in de regio. Ook beschrijft de RES voor grootschalige opwek van duurzame elektriciteit kansen in bestaande wind- en zonprojecten, projecten die in de pijplijn zitten én zoekgebieden voor aanvullende nieuwe initiatieven. Tot slot is voor warmte en elektriciteit in beeld gebracht welke gevolgen dit heeft voor de net-infrastructuur.

Op 8 september 2020 gaf u wensen en bedenken mee op het concept-bod van de *'Regionale Energie Strategie Arnhem-Nijmegen'*. Deze zijn (samen met reacties van andere gemeenteraden) verwerkt en/of beantwoordt in de [reactienota](#). Paragraaf 3.10 van die nota bevat een leeswijzer die specifiek ingaat op wat er met uw input is gebeurd. De 16 gemeenten, 3 waterschappen en provincie Gelderland hebben het concept nu uitgewerkt naar een definitief bod, ook wel genoemd RES 1.0. Naast de wensen en bedenkingen uit alle raden, benutte de regio hierbij ook kennis van netbeheerder Liander en adviezen van zo'n 500 stakeholders.

U bent in december 2020 en januari 2021 tussentijds geïnformeerd via twee regionale raadsbijeenkomsten¹. Dit proces leidt nu tot een definitief bod RES van de regio Arnhem Nijmegen dat uiterlijk 1 juli 2021 bij het Rijk wordt ingediend. Het [definitief bod RES 1.0](#) is bijgevoegd als pdf-document. Dit RES 1.0 is ook [interactief te raadplegen via internet](#).

3. DOEL EN BEOOGD EFFECT

Met de RES 1.0 leveren we een substantiële bijdrage aan de doelstelling van de regio om in 2050 energieneutraal te zijn, met als ambitie 55% CO₂-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990). Met het bod RES 1.0 geven we tevens een doorkijk naar de verdere opgaven en ontwikkelingen voor de periode na 2030.

¹ Respectievelijk de bijeenkomsten ['Tussenstand RES 1.0'](#) en ['Fundament RES 1.0'](#).

4. ARGUMENTEN

1.1 RES bevat regionale uitgangspunten en spelregels t.b.v. duurzame energieopwekking

De vastgestelde [Startnotitie](#) bevatte spelregels. Op basis hiervan is het bod RES 1.0 opgesteld. Uw raad heeft ingestemd met de Startnotitie op 7 januari 2020. Hierin staat weergegeven hoe we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de slag zijn gegaan met het vraagstuk om tot duurzame energieopwekking komen.

1.2 De RES 1.0 is verbeterd ten opzichte van het concept-bod

Naast de actualisatie van de kwantitatieve opgave, kent RES 1.0 nu ook een set ruimtelijke afspraken t.b.v. ruimtelijke kwaliteit voor uitwerking van de zoekgebieden en projecten. Ook deze past bij het beleid van clustering in de A15-zone. Om zorgvuldig om te kunnen gaan met het karakteristieke rivierenlandschap in het hart van de Groene Metropoolregio is goed gekeken naar de inpassing van zonnevelden en windmolens. Hiermee voorkomen we een 'confetti' van zonnevelden en windmolens.

Daarnaast is op alle schaalniveaus de verhouding wind/zon relevant. Op lokaal niveau kennen de lopende projecten nu een gezonde verhouding van circa 60% zon en 40% wind. Op regionale schaal was dit echter met 97%-3% behoorlijk uit balans. Ook uw raad wees hierop toen u in de zomer van 2020 een reactie gaf op het voorlopig concept bod. Deze verhouding is nu regionaal 89%-11% t.b.v. het beter benutten van het elektriciteits-netwerk en het daarmee beperken van de maatschappelijke kosten.

1.3 Met 1,62 Twh overtreft de regio haar aandeel in de landelijke opgave

De zoekgebieden en projecten van de concept RES zijn verder geactualiseerd en uitgewerkt. Dit met behulp van ruimtelijke ateliers en intermezzo's met stakeholders. In Overbetuwe heet dit geleid tot marginale wijzigingen; de basis blijft het energielandschap in de A15-zone zoals die volgt uit Omgevingsvisie en Routekaart Duurzaamheid. Hier draagt Overbetuwe met circa 570 TJ (0,16 Twh) in vergunde en in voorbereiding zijnde projecten substantieel aan bij. In totaal bevat de RES nu het streven om totaal 1,62 TWh elektriciteit duurzaam op te wekken. Het nieuwe bod ligt iets lager dan het voorlopige bod van 1,68 TWh. Hiermee overtreft de RES Arnhem-Nijmegen de bovenzijde van de landelijke taakstelling. Dit laat onverlet dat er (op weg naar RES 2.0) extra stappen nodig zijn richting 2030 om de ambitie van 55% CO₂-reductie te kunnen behalen.

1.4 RES biedt inzicht in potentie lange termijn voor bovenlokale bijdrage regionale warmte

In de RES is het inzicht geactualiseerd in de warmtevraag van de gebouwde omgeving (woningen en overige gebouwen) in 2030, alle warmtebronnen in de regio én welke warmte-infrastructuur er al aanwezig is. Dit beeld komt in grote lijnen overeen met de Overbetuwse [Transitievisie Warmte](#) die in juli 2020 door uw raad is vastgesteld. Vooral Elst lijkt kansrijk voor de ontwikkeling van toekomstige warmtenetten.

Naast dit algemene inzicht brengt de RES specifiek in beeld welke grote bovenlokale warmtebronnen in de regio Arnhem-Nijmegen beschikbaar zijn om huizen en gebouwen mee te verwarmen. In lijn met onze Transitievisie Warmte is dit voorlopig geen reële optie in Overbetuwe. Wel vindt er een quick-scan plaats waarin onderzocht wordt welke potentie er bestaat om Elst-Noordoost (één van de kansrijke gebieden in de Transitievisie) te voorzien van warmte vanaf Next Garden en De Aam.

5. KANTTEKENINGEN EN RISICO'S

1.1 RES 1.0 wordt ingediend bij het Rijk, ook wanneer raden niet instemmen

Het opstellen van de RES is een gezamenlijk regionaal proces. In de Startnotitie zijn daarom afspraken vastgelegd. Voor het besluitvormingstraject is hierin opgenomen dat we consensus als uitgangspunt hanteren. Wanneer een overheidspartner zich niet kan scharen achter het bod RES 1.0 zal hiervan aantekening worden gemaakt (onder opgave van redenen) bij het aanbieden van de RES 1.0 aan het Rijk. Ook als het bod RES 1.0 wordt geamendeerd, wordt hiervan een aantekening gemaakt. Een eventueel amendement geldt daarbij alleen voor deze partij.

6. FINANCIËN

Het Rijk heeft aan alle regio's een decentralisatie-uitkering toegekend om te komen tot een RES 1.0. De gemeente Nijmegen heeft deze middelen ontvangen, aangezien zij opdrachtgever en kasbeheerder is voor het RES-proces. Uit deze middelen worden de uren en middelen gedekt. Tot het moment van vaststelling RES 1.0 zijn er geen financiële gevolgen. Voor het traject naar RES 2.0 dienen opnieuw financiële afspraken te worden gemaakt. De financieringsafspraken voor RES 2.0 zullen verlopen via de opgaven die u voorgelegd krijgt vanuit de Groene Metropoolregio, opgave 'Circulaire Regio'.

7. VERVOLG

Planning

Uiterlijk 15 juni 2021 dienen de volksvertegenwoordigers (raden/staten/AB) een besluit te nemen over het bod RES 1.0. De werkorganisatie zal van dit besluit en de reacties op het bod RES 1.0 op de hoogte worden gesteld. Het bod RES 1.0 zal uiterlijk 1 juli 2021 bij het Rijk worden ingediend, tezamen met alle ontvangen reacties (vervat in een oplegnotitie). Behandeling daar vindt plaats door het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES) en het Planbureau Leefomgeving (PBL). Verwerking van de reacties op de RES 1.0 wordt later meegenomen in het traject naar uitwerking RES 2.0.

Het proces van de regionale energiestrategie houdt met de vaststelling van de RES 1.0 dus niet op. Het regionale proces loopt door richting het ontwikkelen van RES 2.0. Samen willen we de volgende stappen gaan zetten op weg naar de uitwerking van het RES bod 2.0, en verder, dus op weg naar een energie-neutrale regio. Hierbij voeren we natuurlijk ook lokaal het gesprek. Verder zullen de ruimtelijke afspraken verder uitgewerkt en geborgd worden. Ook de verdeling van de realisatie van de opgave binnen de regio wordt verder uitgewerkt, waarbij de mogelijkheden in beeld worden gebracht om de lusten en de lasten onderling in de regio te compenseren.

Communicatie

Het uitgangspunt uit de startnotitie (van, voor en door de regio) is doorgezet in het proces RES 1.0, waarbij stakeholders op regionaal niveau zijn betrokken door middel van werkateliers en stakeholder intermezzo's. Alle spelers uit de regio zijn uitgebreid betrokken, informatie is transparant gedeeld en alle processtappen zijn afgestemd met de voorzitters van de griffierskringen. Aan het proces deden bijna 500 personen mee, veelal vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties.

Initiatiefnemer, interactievorm en rol gemeente

Het is van belang dat inwoners meepraten over de uitvoering van de plannen uit de RES zoals die vastgesteld wordt door 20 overheden, waaronder Overbetuwe. De zoekgebieden in de RES 1.0 komen voort uit beleid waar inwoners via lokale processen bij betrokken zijn geweest. Denk bijvoorbeeld aan het co-creatieve proces bij totstandkoming van de Omgevingsvisie Overbetuwe 2040. Vervolgens worden inwoners opnieuw en intensief betrokken bij uitwerking naar projecten. In lopende Overbetuwse projecten ligt de focus in participatie nu op het concrete gesprek met inwoners.

Voor het betrekken van inwoners en maatschappelijke organisaties is o.a. een 'participatietafel' opgezet. Deelnemers aan deze tafel zijn afkomstig van onder andere gemeenten, energiecoöperaties, GNMF, ontwikkelaars, inwoner- en landbouw-organisaties. Ook Jong RES Nederland neemt deel aan de participatietafel. Zij denken mee en adviseren over participatie in brede zin van het woord en delen hun kennis en inzichten over de belangen en motieven. De participatietafel zal zich ontwikkelen en blijven adviseren zolang nodig. De RES gaat tenslotte uit van het streven van 50% lokaal eigendom.

Evaluatie

De oplevering van de RES 1.0 maakt onderdeel uit van een langdurige regionale samenwerking en is een stap in een iteratief proces (RES 1.0, RES 2.0, et cetera). In dit proces maken we - waar mogelijk - ook een koppeling met de cyclus waarmee ons lokale duurzaamheidsbeleid uitgevoerd wordt. Onderdeel van het proces is ook het uitwerken van de RES in ruimtelijk beleid. Verankering van de zoekzones is in ons geval reeds geborgd, omdat het energielandschap uit de Omgevingsvisie de basis is geweest voor de RES. In die zone langs de A15 bevinden zich de nu lopende projecten voor windparken en zonnevelden.

Op 1 januari 2021 is de Groene Metropoolregio formeel van start gegaan en daarmee is de versterkte samenwerking in de regio Arnhem Nijmegen in een nieuwe fase terecht gekomen. Op basis van de resultaten en ervaringen in RES 1.0 zal de volgende stap naar RES 2.0 daar worden geborgd in de opgave 'Circulaire regio'. Reacties op het bod RES 1.0 zullen in dit traject worden verwerkt. Tevens zal in de verdere uitwerking richting RES 2.0 de verbinding met andere regionale opgaven (zoals bijvoorbeeld de verstedelijkingsstrategie) worden voortgezet.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,
P.J.E. Breukers R.P. Hoytink-Roubos

8. Relevante stukken

1. '*Regionale Energie Strategie 1.0 regio Arnhem-Nijmegen*' :
 - Statische versie in pdf (maart 2021, kenmerk 21int01153).
 - Dynamische versie:
<https://prvgelderland.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=e0b3c4dc3dac443db3a300e0094c5447>
2. '*Reactienota bij RES 1.0: Wensen & bedenkingen + antwoorden*' (3 maart 2021, kenmerk 21int01154)
3. Raadsbesluit '*Regionale Energie Strategie regio Arnhem-Nijmegen*' (25 mei 2021, kenmerk 21rb000022).

Portefeuillehouder: D.E.W. Horsthuis

De behandelend ambtenaar is S.W.A. Tempelman. Technische vragen dienen uiterlijk de donderdagmorgen om 08.00 uur voor de betreffende politieke avond te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl.